

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Бухгалтерський облік

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
освітньо-професійної програми Облік і оподаткування
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
спеціальності D1 Облік і оподаткування
денної форми навчання

Любешів 2026

УДК 657(07)

М 33

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій коледжу
Бібліотекар _____

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

протокол № _____ від « _____ » _____ 2026 р.

Рекомендовано до видання на засіданні випускної циклової (методичної) комісія
викладачів економічних дисциплін, обліку і оподаткування

протокол № _____ від « _____ » _____ 2026 р.

Голова ВЦ (М) комісії _____ Колядюк В.М.,

Укладач: _____ Л.В.Матюк, викладач вищої категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Матюк Л.В., викладач вищої категорії.

Бухгалтерський облік [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр за спеціальністю D1 Облік і оподаткування денної форми навчання/уклад. Л.В.Матюк. – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2026. – 58 с

Методичне видання складене відповідно до діючої програми курсу «Бухгалтерський облік», призначено для здобувачів освіти денної форми навчання галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D1 «Облік і оподаткування» з метою організації самостійної роботи, містить практичні завдання, питання для самоперевірки знань до кожної теми, тестові завдання та перелік рекомендованої літератури.

©Матюк Л.В., 2026

ПЕРЕДМОВА

Бухгалтерський облік є системою безперервного, суцільного, документально обґрунтованого і взаємопов'язаного відображення господарських засобів, їхніх джерел, господарських процесів і результатів діяльності в грошовому вимірнику для забезпечення інформації, необхідної для управління підприємством.

Лише глибоке, всебічне й послідовне вивчення теоретичних основ та практики облікового процесу, відповідних нормативних актів та національних стандартів забезпечує належне його ведення та відповідну практичну корисність.

Вивчення бухгалтерського обліку неможливо без практичних та семінарських занять. Тому в методичних вказівках по темах, для вивчення яких потрібні заняття, надаються завдання.

Сукупність загальних принципів побудови обліку складає науку, яка називається бухгалтерський облік. Ця наука розкриває завдання, предмет і метод бухгалтерського обліку, основи його організації.

Бухгалтерський облік базується на основах економічної теорії, методах аналізу та синтезу та інших економічних методах дослідження.

Реформування економічних відносин висувають нові й нові вимоги до бухгалтерського обліку як основного засобу контролю за веденням фінансово-господарської діяльності підприємства. Це вносить зміни в організацію і техніку ведення бухгалтерського обліку, що нерозривно пов'язане з глибоким вивченням програми курсу "Бухгалтерський облік".

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування у здобувачів освіти сучасної системи знань про концептуальні засади бухгалтерського обліку, основи методології обліку господарської діяльності, основи техніки бухгалтерського обліку, підходи до організації обліку на підприємстві та засади керівництва бухгалтерським обліком в Україні.

Якість вивчення студентом курсу "Бухгалтерський облік" показує:

- якою мірою студент засвоїв теоретичний матеріал курсу;
- уміння самостійно опрацювати нормативні документи у відповідності до сутності господарських операцій, робити її критичний аналіз і визначати важливість окремих питань;
- уміння чітко, стисло відповідати на теоретичні питання;
- уміння застосувати теоретичні знання при вирішенні практичного завдання;

У результаті вивчення даної дисципліни здобувач освіти повинен

знати: сутність бухгалтерського обліку та історичні аспекти його становлення; принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік; предмет і метод бухгалтерського обліку; сутність

елементів методу бухгалтерського обліку (документація та інвентаризація; оцінка та калькуляція; бухгалтерські рахунки та подвійний запис; бухгалтерський баланс); порядок відображення в обліку основних господарських процесів: створення підприємства, постачання, виробництво, збут; зміст облікової реєстрації; сутність та основні принципи управлінського обліку; основи організації бухгалтерського обліку; призначення основних форм фінансової звітності.

вміти: заповнювати первинні документи, оборотні та шахові відомості, сальдові відомості, журнали, головну книгу та форми фінансової звітності (баланс та звіт про фінансові результати); робити звірку оборотних відомостей по синтетичних і аналітичних рахунках; здійснювати перенесення та порівняння даних реєстрів та форм бухгалтерського обліку; проставляти кореспонденцію рахунків; відкривати і закривати рахунки; розуміти процеси постачання, виробництва та реалізації продукції, товарів, робіт, послуг; розрізняти дебіторську і кредиторську заборгованість тощо.

Робочою програмою з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" передбачено вивчення наступних тем.

Тема 1. Бухгалтерський облік та його місце у системі управління підприємством

Тема 2. Предмет, об'єкти, етапи та метод бухгалтерського обліку

Тема 3. Бухгалтерський баланс, його зміст та призначення

Тема 4. Бухгалтерські рахунки та подвійний запис

Тема 5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Тема 6. Основи організації бухгалтерського обліку та облікова політика підприємства

Тема 7. Регістри та форми ведення бухгалтерського обліку

Список рекомендованих джерел;

Додатки;

Рекомендовані критерії оцінювання знань студентів;

Виконання ситуаційних завдань для практичних занять студентів передбачає документальне оформлення господарських операцій, складання за ними бухгалтерських проведення та здійснення відповідних розрахунків.

ТЕМА 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ЙОГО МІСЦЕ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Цілі вивчення теми:

- зрозуміти суть та зміст господарського обліку;
- засвоїти функції та принципи бухгалтерського обліку;
- розуміти рівні нормативного регулювання облікової системи в Україні.

План вивчення теми:

поняття обліку, його види та завдання; суть господарської діяльності, необхідність її організації та управління нею; види господарського обліку; функції бухгалтерського обліку; господарські операції як елементи господарської діяльності; роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством; користувачі облікової інформації; основні принципи та вимоги до бухгалтерського обліку; нормативно-правове регулювання облікової діяльності.

Рекомендовані джерела:

- основні - 5, 16, 44, 114;*
- додаткові - 6, 7, 12, 14, 19, 21, 25, 35, 36, 37.*

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Питання для обговорення

1. Мета господарського обліку.
2. Зміст господарського обліку.
3. Етапи процесу господарського обліку.
4. Види господарського обліку та їх взаємозв'язок.
5. Види бухгалтерського обліку та їх взаємозв'язок.
6. Визначення бухгалтерського обліку.
7. Рівні державного нормативного регулювання облікової системи в Україні.
8. Мета та функції бухгалтерського обліку.
9. Принципи бухгалтерського обліку та вимоги до його ведення.
10. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.

1.2. Завдання для самостійної роботи

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" визначає правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні.

Самостійно ознайомтеся з положеннями Закону і дайте відповіді на запитання:

На які суб'єкти поширюється дія цього Закону?

Чи всі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік?

Чи залежить ведення бухгалтерського обліку від його організаційно-правової форми?

Які види звітності існують на підприємстві, крім фінансової?

Що таке валюта бухгалтерського обліку?

Яку роль відіграє Методологічна рада при Міністерстві фінансів України у вирішенні проблем вітчизняного обліку?

Хто входить до складу Методологічної ради?

Хто несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві?

1.3. Методичні вказівки до вирішення завдань

Завдання самостійної роботи оформляється у вигляді таблиці з 2 колонок: у першій колонці вказується поставлене питання, у другій – відповідь на нього.

ТЕМА 2. ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТИ, ЕТАПИ ТА МЕТОДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Цілі вивчення теми:

- з'ясувати суть предмета та об'єктів бухгалтерського обліку, визначити господарські процеси;
- засвоїти суть та принципи групування господарських засобів (активів) підприємства;
- засвоїти суть та принципи джерел формування господарських засобів (капітал, зобов'язання) підприємства.

План вивчення теми:

визначення предмета бухгалтерського обліку; об'єкти бухгалтерського обліку та господарські процеси; класифікація господарських засобів (активів) підприємств; класифікація джерел формування господарських засобів (пасивів) підприємств; капітал як об'єкт бухгалтерського обліку; загальнонаукові методичні прийоми; методичні прийоми бухгалтерського обліку; метод бухгалтерського обліку.

Рекомендовані джерела:

Основні - 5, 16, 44.

Додаткові - 6, 7, 14, 21, 35, 36, 37, 45, 81, 101, 114.

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Питання для обговорення

1. Предмет бухгалтерського обліку.
2. Об'єкти бухгалтерського обліку.
3. Класифікація об'єктів бухгалтерського обліку.
4. Склад господарських засобів підприємства.
5. Склад джерел утворення господарських засобів підприємства.
6. Характеристика господарських процесів.
7. Класифікація видів господарської діяльності підприємства.
8. Класифікація господарських засобів за різними ознаками.
9. Класифікація джерел утворення власних засобів.
10. Класифікація джерел утворення залучених засобів.
11. Етапи процесу бухгалтерського обліку.
12. Сутність методу бухгалтерського обліку та його елементів.

2.2. Завдання для практичних занять

Умова завдання:

1. На підставі даних інвентаризації господарських засобів (ресурсів) підприємства (табл. 1) скласти відомість групування господарських засобів (ресурсів) підприємства за їх складом та функціональною участю в процесі діяльності та за джерелами їх утворення й цільовим призначенням (Додаток 1).

Вихідні дані: наведені дані у табл. 1.1 умовного підприємства ТОВ "Прогрес".

Таблиця 1.1

**ИНВЕНТАРИЗАЦІЙНИЙ ОПИС НАЯВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗАСОБІВ (РЕСУРСІВ) ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ
ФОРМУВАННЯ (УТВОРЕННЯ)
ТОВ "Прогрес" станом на 31.12.20 __ року**

№ з/п	Найменування господарських засобів та джерел їх утворення	Сума, грн
----------	---	-----------

А	1	2
1	Заборгованість підзвітних осіб за виданими авансами	3500
2	Грошові кошти в касі в національній валюті	5000
3	Заборгованість інших дебіторів за надані їм послуги	6500
4	Заборгованість підприємства перед бюджетом за податком з доходів фізичних осіб	9000
5	Запчастини до обладнання та автомобілів	15000
6	Заборгованість підприємства перед пенсійним фондом за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	20000
7	Електронно-обчислювальні машини та їх периферія	22000
8	Заборгованість банку за короткостроковими кредитами	30000
9	Інструменти, виробничий інвентар строком служби менше 1-го року на складі	30000
10	Заборгованість підприємства різним кредиторам	31000
11	Паливно-мастильні матеріали на складі	32000
12	Незавершене виробництво (необроблені до кінця вироби, що знаходяться в цехах)	33000
13	Поточна заборгованість з податку на додану вартість	43000
14	Заборгованість покупців за відвантажену (відпущену) готову продукцію	48000
15	Заборгованість постачальникам за виконані роботи	60000
16	Права на об'єкти промислової власності	70000
17	Готова продукція на складі	90000
18	Вкладання в статутний капітал інших підприємств	100000
19	Поточна заборгованість з податку на прибуток	105000
20	Заборгованість робітникам і службовцям з оплати праці	120000
21	Ковальсько-пресові автомати	140000
22	Інструменти, господарський інвентар строком служби більше 1-го року	150000
23	Металорізальні верстати	160000
24	Легковий автомобіль	195000
25	Заборгованість постачальникам за одержані матеріали	200000
26	Не введені в експлуатацію придбані основні засоби (капітальні інвестиції)	200000
27	Утримувані облігації інших підприємств з терміном погашення до 1-го року	220000

№ з/п	Найменування господарських засобів та джерел їх утворення	Сума, грн
А	1	2
28	Прибуток підприємства нерозподілений	232000
29	Вантажні автомобілі	340000
30	Резервний капітал	360000
31	Заборгованість банку за довгостроковими кредитами	400000
32	Матеріали на головному складі	590000
33	Знос (амортизація) основних засобів	690000
34	Будинок цеху допоміжного виробництва	700000
35	Будинки загальногосподарського призначення	900000
36	Будинок адміністрації	950000
37	Грошові кошти в банку на поточному рахунку в національній валюті	1200000
38	Будинки цехів основного виробництв	1800000
39	Статутний капітал	5700000

2.3. Завдання для самостійної роботи

Завдання 2.3.1. Охарактеризуйте об'єкти обліку за всіма наведеними класифікаційними ознаками.

Примітка: приклад вирішення завдання наведено у табл. 1.2 за об'єктом обліку "Малоцінні та швидкозношувані предмети".

Таблиця 1.2

Класифікація об'єктів обліку

№ з/п	Об'єкт обліку	Господарський засіб (ГЗ) чи джерело утворення господарського засобу (ДУГЗ)	Господарський засіб		Джерела утворення господарських засобів	
			необоротні (довгострокові) засоби	оборотні засоби	джерел власних засобів	джерел залучених засобів

A	1	2	3	4	5	6
1	<i>Малоцінні та швидкозношувані предмети</i>	ГЗ	-	+	-	-
2	Нерозподілений прибуток					
3	Резервний капітал					
4	Нематеріальні активи					
5	Молотки на складі підприємства					
6	Тарні матеріали на складі підприємства					
7	Меблі в офісі фабрики					
8	Незавершене будівництво нового цеху					
9	Незавершені вироби в цехах					
10	Заборгованість дебіторів					
11	Будинок складу фабрики					
12	Облігації, які куплені з метою продажу					
13	Готове взуття на складі					
14	Будинок складу паливно-мастильних матеріалів					
15	Телефонні апарати					
16	Зразки нового взуття підприємства на виставці					
17	Будинок відпочинку підприємства					
18	Довгостроковий кредит банку					
19	Заборгованість підприємства з оплати праці службовцям					
20	Сировина для виробництва на складі					
21	Заборгованість перед бюджетом					

Завдання 2.3.2. Які елементи методу бухгалтерського обліку (інвентаризація, документування, оцінка, калькулювання, рахунки, подвійний запис, баланс та звітність) використані при здійсненні та обліку наведених господарських операцій?

Примітка: групування оформити за структурою, викладеною у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Групування операцій

№ з/п	Об'єкт обліку	Господарський засіб (ГЗ) чи джерело утворення господарського засобу (ДУГЗ)
А	1	2
1	<i>На підставі наказу було видано зарплату працівникам</i>	<i>документування</i>
2	Визначено собівартість 100 одиниць готової продукції	
3	Складено звіт з праці та бухгалтерський баланс	
4	На бухгалтерських рахунках відображено нарахування зносу нематеріальних активів	
5	Здійснено уцінку матеріальних цінностей	
6	Встановлено факт нестачі товарів на складі	
7	Прийнято авансовий звіт робітника про використання підзвітних сум	

2.4. Методичні вказівки до вирішення завдань

При складанні Відомості групування господарських засобів (ресурсів) за їх складом, розміщенням та джерелами їх утворення (табл. 1) потрібно взяти до уваги, що інструменти, виробничий і господарський інвентар строком служби менше одного року відносяться до малоцінних швидкозношуваних предметів.

Суми згрупованих видів господарських засобів та їх джерел потрібно записати у відомості напроти назви кожної групи (графі «Сума»). Після цього необхідно підрахувати підсумки вартості всіх груп господарських засобів і окремо джерел їх утворення. Ці підсумки повинні бути рівними між собою, вони служать підставою для складання бухгалтерського балансу.

Завдання, викладене у самостійній роботі, необхідно оформити у вигляді таблиць які відповідають таблиці 2 та таблиці 3. У першій колонці вказати поставлене питання, у другій викласти відповідь на нього.

ТЕМА 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС, ЙОГО ЗМІСТ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Цілі вивчення теми:

- засвоїти принципи групування господарських ресурсів (активів) підприємства та джерел їх фінансування (капітал, зобов'язання);
- з'ясувати суть бухгалтерського балансу як елемента методу бухгалтерського обліку і форми фінансової звітності;
- вивчити побудову балансу й основні способи групування його статей, ознайомитися з видами бухгалтерських балансів.

План вивчення теми:

поняття, загальна будова та види бухгалтерського балансу; мета складання балансу; визнання оцінка та умови відображення в балансі активів, капіталу та зобов'язань; суть статті та розділу балансу; структура активу і пасиву балансу; взаємозв'язок рахунків із балансом; валюта балансу; типи змін у балансі.

Рекомендовані джерела:

основні – 5, 16, 44, 75;

додаткові – 6, 7, 14, 21, 35, 36, 37, 45, 64, 76, 81, 85, 94, 101, 111, 114, 128.

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Питання для обговорення

1. Поняття та сутність бухгалтерського балансу.
2. Класифікаційні ознаки бухгалтерських балансів.
3. Структура активу бухгалтерського балансу.
4. Структура пасиву бухгалтерського балансу.
5. Поняття "Розділ" та "Стаття" бухгалтерського балансу.
6. Сутність основних та регулюючих статей бухгалтерського балансу.
7. Сутність господарських операцій.
8. Типи змін у бухгалтерському балансі, що відбуваються при проведенні господарських операцій.

3.2. Завдання для практичних занять

Умова завдання:

1. Використовуючи показники відомості групування господарських засобів та джерел утворення господарських засобів, необхідно скласти спочатку баланс за формою № 1-мс (додаток 2), а потім баланс за формою № 1 (додаток 3), затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39.

2. За господарськими операціями (таблиця 4) необхідно визначити тип зміни статей балансу та заповнити таблицю змін статей балансу під впливом господарських операцій (додаток 4).

Вихідні дані

Таблиця 3.2

Господарські операції ТОВ "Прогрес"

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн.
А	1	2
1	В касу підприємства надійшли кошти з поточного рахунку в банку	25000
2	На поточний рахунок в банку надійшли кошти від покупців	120000
3	Підзвітною особою повернуто кошти у касу підприємства	500
4	Працівникам виробництва нарахована заробітна плата	30000
5	Із заробітної плати працівників утримано податок з доходів фізичних осіб	4000
6	Із заробітної плати працівників утримано єдиний соціальний внесок	1000
7	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату працівників виробництва	11100
8	З поточного рахунку в банку перераховано єдиний соціальний внесок до Пенсійного фонду	13200
9	З поточного рахунку в банку перераховано податок з доходів фізичних осіб до місцевого бюджету	3000
10	З каси підприємства виплачена заробітна плата працівникам	24000
11	Від постачальників надійшла сировина на склад підприємства	200000

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн.
А	1	2
12	З поточного рахунку в банку перераховано кошти постачальникам	150000
13	Сировину і матеріали використано у виробництві	150000
14	Із виробництва оприбутковано готову продукцію на склад	191100
15	Визнано дохід від реалізації готової продукції покупцям	250000
16	Списано на собівартість реалізовану готову продукцію	191100

3.3. Завдання для самостійної роботи

Завдання 3.3.1. Визначити, як саме перераховані в табл. 3.3 господарські операції впливають на валюту бухгалтерського балансу:

- 1) збільшують валюту балансу;
- 2) зменшують валюту балансу;
- 4) не змінюють валюту балансу.

Таблиця 3.3

Перелік господарських операцій ТОВ "Прогрес"

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Відповідь
А	1	2	3
1	Зараховано на поточний рахунок грошові кошти в рахунок погашення заборгованості покупців за відвантажену продукцію	25000	
2	Частина прибутку при його розподілі спрямована на збільшення резервного капіталу	12000	
3	Перераховано з поточного рахунку суми в погашення заборгованості перед постачальниками за сировину	50000	
4	Погашено отриманий раніше кредит з поточного рахунку	25000	
5	Оприбутковано в касу грошові кошти з поточного рахунку	12000	
6	З каси виплачена заробітна плата персоналу підприємства	15000	
7	З каси видано готівку під звіт	1500	

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Відповідь
А	1	2	3
8	Оприбутковані від постачальника на склад виробничі запаси з відстрочкою платежу	55000	

Завдання 3.3.2. Визначити типи змін під впливом господарських операцій та записати результати наведених господарських операцій у табл. 3.4, використовуючи "+" для позначення збільшення і "-" для позначення зменшення величин у бухгалтерському балансі.

Таблиця 3.4

Перелік господарських операцій ТОВ "Прогрес"

№ з/п	Зміст господарської операції	Впливають на		
		актив	капітал	зобов'язання
А	1	2	3	4
1	Зараховано на поточний рахунок грошові кошти в рахунок погашення заборгованості покупців за відвантажену продукцію			
2	Частина прибутку при його розподілі спрямована на збільшення резервного капіталу			
3	Перераховано з поточного рахунку суми в погашення заборгованості перед постачальниками за сировину			
4	Погашено отриманий раніше кредит з поточного рахунку			
5	Оприбутковано в касу грошові кошти з поточного рахунку			
6	З каси виплачена заробітна плата персоналу підприємства			
7	З каси видано готівку під звіт			
8	Оприбутковані від постачальника на склад виробничі запаси з відстрочкою платежу			

3.4. Методичні вказівки до вирішення завдань

Використовуючи показники відомості групування при складанні балансу за формою № 1-мс (додаток 2) та баланс за формою № 1 (додаток 3), необхідно заповнити суми за статтями, розділами та визначити підсумок за активом та пасивом балансу. При вирішенні даного завдання необхідно керуватися положенням, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (із змінами та доповненнями).

При заповненні додатку 4 необхідно у таблиці вказати господарську операцію, знак "+" поставити напроти колонки з відповідним типом змін, до якого призводить господарська операція. Визначити та записати в таблицю з додатку 3 статтю балансу та код рядка статті, які підлягають зміні. У колонці сума з знаком "+" поставити суму напроти статті, яка збільшується, та "-" – поставити суму, яка зменшується.

Завдання, викладене у самостійній роботі, необхідно оформити у вигляді таблиць, які відповідають таблиці 5 та таблиці 6 у робочому зошиті для самостійної роботи, та здійснити розв'язок.

ТЕМА 4. БУХГАЛТЕРСЬКІ РАХУНКИ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Мета вивчення теми:

- з'ясувати взаємозв'язок балансу й рахунків бухгалтерського обліку;
- засвоїти порядок відображення господарських операцій підприємства в системі рахунків бухгалтерського обліку способом подвійного запису;
- засвоїти порядок визначення дебетових і кредитових оборотів та кінцевих залишків на активних і пасивних рахунках;
- засвоїти порядок складання оборотної відомості за синтетичними рахунками.

План вивчення теми:

рахунки, їх зміст і побудова; класифікація рахунків; подвійний запис на рахунках бухгалтерського обліку та його суть; план рахунків бухгалтерського обліку; синтетичне та аналітичне групування господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку; узагальнення даних синтетичного й аналітичного обліку; взаємозв'язок рахунків і балансу.

Рекомендовані джерела:

- основні - 5, 6, 12, 16 і*
- додаткові - 7, 14, 21, 25, 36, 37, 44, 50, 99, 100.*

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Питання для обговорення

1. Сутність бухгалтерських рахунків.
2. Структура бухгалтерських рахунків.
3. Схеми активних та пасивних бухгалтерських рахунків.
4. Сутність подвійного запису.
5. Зміст та види бухгалтерських проводок.
6. Поняття синтетичних та аналітичних бухгалтерських рахунків.
7. Особливості синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку.
8. Структура оборотно-сальдової відомості.
9. Відмінності між оборотними відомостями за синтетичними та аналітичними рахунками.

4.2. Завдання для практичних занять

Умова завдання:

1. Відкрити синтетичні рахунки бухгалтерського обліку (додаток 5) і записати на них залишки на 1-ше число місяця, використавши для цього дані табл. 1.
2. Відкрити аналітичні рахунки бухгалтерського обліку (додаток 6) і записати на них залишки на 1-ше число місяця, використавши для цього дані табл. 4.1 та табл. 4.2.
3. Записати господарські операції з табл. 4.3 у реєстраційний журнал (додаток 7) та скласти за ними бухгалтерські проводки, вказавши при цьому тип операції.
4. Відобразити господарські операції на рахунках синтетичного та аналітичного обліку подвійним записом.
5. Підрахувати обороти за дебетом й кредитом кожного рахунка і визначити залишки: (сальдо) на 1-ше число наступного за звітним місяця.

Вихідні дані

Таблиця 4.1

**Залишки за аналітичними рахунками
ТОВ "Прогрес" станом на 01.01.20 __ року
до синтетичного рахунка 20 "Виробничі запаси"**

№ з/п	Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
А	1	2	3	4	5

№ з/п	Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
А	1	2	3	4	5
1	Сталь 35 мм	т	800	150	120000
2	Інші виробничі запаси	-	-	-	470000
	Разом	✓	✓	✓	590000

Таблиця 4.2

**Залишки за аналітичними рахунками
ТОВ "Прогрес" станом на 01.01.20 __ року
до синтетичного рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядчиками"**

№ з/п	Постачальники	Сума, грн.
А	1	2
1	ПуАТ "Металургійний завод"	70000
2	Інші постачальники	130000
	Разом	200000

Таблиця 4.3

**Господарські операції ТОВ "Прогрес"
за січень 20__ року**

№ з/п	Найменування господарських засобів та джерел їх утворення	Сума, грн.
А	1	2
1	Перераховано з поточного рахунка підприємства в погашення заборгованості	133000
	а) бюджету – податок з доходів фізичних осіб	42000
	б) пенсійному фонду – єдиний соціальний внесок	20000
	в) бюджету – податок на прибуток підприємства	40000
	г) різним кредиторам – поточну заборгованість	31000
2	З поточного рахунка в банку одержано в касу підприємства грошові кошти для виплати заробітної плати	214000
3	Виплачено з каси заробітну плату	214000
4	Відпущено з складу у виробництво матеріали для виготовлення продукції	558000

№ з/п	Найменування господарських засобів та джерел їх утворення	Сума, грн.
А	1	2
	а) сталь 35 мм – 730 тонн	109500
	б) інші виробничі запаси	448500
5	Отримано основні засоби (автомобіль) від постачальників (Інші постачальники)	220000
6	Відображено ПДВ за придбаними основними засобами	44000
7	Введено основні засоби в експлуатацію	220000
8	Оплачено з поточного рахунка підприємства постачальникам (Інші постачальники) за основні засоби, які надійшли	264000
9	Отримано виробничі запаси від постачальника ПуАТ "Металургійний завод"	500000
	а) сталь 35 мм – 1200 тонн за ціною 150 грн. (без ПДВ) за тону	180000
	б) інші виробничі запаси	320000
10	Відображено ПДВ за придбаними матеріалами	100000
11	Перераховано з поточного рахунка підприємства постачальнику ПуАТ "Металургійний завод" у погашення заборгованості за виробничі запаси	600000
12	Нараховано заробітну плату робітникам, зайнятим виробництвом продукції	100000
13	Утримано із заробітної плати працівників виробництва єдиний соціальний внесок (3,6%)	3600
14	Утримано із заробітної плати працівників виробництва податок з доходів фізичних осіб	14460
15	Нараховано єдиний соціальний внесок (37%) на заробітну плату працівників виробництва	37000
16	Оприбутковано на склад випущену з виробництва готову продукцію за фактичною собівартістю	695000
17	Відвантажено готову продукцію покупцям за продажною вартістю	1200000
18	Нараховано зобов'язання з податку на додану вартість від обсягу реалізованої готової продукції покупцям	200000
19	Списано готову продукцію з балансу на собівартість реалізованої продукції	695000

№ з/п	Найменування господарських засобів та джерел їх утворення	Сума, грн.
А	1	2
20	Списано суму доходу від реалізації готової продукції на фінансовий результат	1000000
21	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованої продукції	695000
22	Отримано оплату від покупців готової продукції	1200000
23	Нараховано податок на прибуток	70150
24	Списано податок на прибуток на фінансовий результат	70150
25	Списано фінансовий результат на нерозподілений прибуток	234850
26	Нараховано дивіденди власникам підприємства	200000
27	З поточного рахунка в банку одержано в касу підприємства грошові кошти для виплати дивідендів	200000
28	Виплачено з каси дивіденди власникам підприємства	200000
29	Спрямовано нерозподілений прибуток на поповнення резервного капіталу	34850

4.3. Завдання для самостійної роботи

Завдання 4.3.1. Скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками (додаток 8) за січень 20__року.

Завдання 4.3.2. Скласти оборотну відомість за аналітичними рахунками (додаток 9) за січень 20__року.

Завдання 4.3.3. Скласти бухгалтерський баланс на 1-ше число наступного за звітним місяця (за формою № 1) (додаток 3)

4.4. Методичні вказівки до вирішення завдань

Вихідними даними до завдання теми 3 є балансові суми завдання теми 2. Починати виконання завдання необхідно з відкриття рахунків. Рахунки відкривати тільки синтетичні (наприклад, 10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи" і т.д.).

Крім того, необхідно відкрити додатково такі рахунки: «Собівартість реалізованої готової продукції», «Дохід від реалізації готової продукції», «Податок на прибуток» та «Фінансові результати». Ці рахунки наприкінці звітного періоду закриваються, залишків не мають, а тому в балансі не відображаються.

Статтю «Незавершене виробництво» необхідно записати як початковий залишок рахунка «Виробництво».

При відкритті рахунків у таблицях схематичної форми рекомендується підкреслювати суми початкових залишків, перенесених із балансу. Це необхідно для того, щоб при визначенні оборотів на рахунках не включати суми цих залишків у оборот.

При складанні бухгалтерських проводок необхідно взяти до уваги, що основні засоби та матеріальні цінності оприбутковуються на підприємстві без податку на додану вартість (п. 5, 9 табл. 4.3), із окремим відображенням на рахунках операцій з ПДВ (п. 5, 9 табл. 4.3).

Фінансовий результат від реалізації продукції (п. 25) визначається як різниця між доходом від реалізації продукції за продажними цінами (відображеної за кредитом рахунка «Фінансові результати») та собівартістю цієї продукції (записаною до дебету рахунка «Фінансові результати»).

При складанні бухгалтерського балансу за формою № 1 зважте на те, що залишкова вартість основних засобів визначається як різниця між її початковою вартістю і сумою нарахованого за ними зносу. В підсумок балансу основні засоби включаються за залишковою вартістю.

ТЕМА 5. ПЕРВИННЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Цілі вивчення теми:

- вивчити функції первинних документів;
- з'ясувати обов'язкові реквізити первинних документів;
- вивчити порядок складання та основні вимоги до оформлення первинних документів;
- з'ясувати сутність, види, об'єкти відповідальних осіб та порядок проведення інвентаризації.

План вивчення теми:

первинне спостереження в обліку та його документальне відображення; види бухгалтерських документів, їх класифікація і бухгалтерська обробка; документообіг, зберігання, передача до архіву та знищення документів; інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку; організація та основні завдання інвентаризації.

Рекомендовані джерела:

основні - 5, 16, 44, 114 і

додаткові - 1, 12, 29, 47, 98, 101, 102, 104, 105, 109, 118, 122, 124, 126, 127.

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Питання для обговорення

1. Характеристика та значення первинних документів.
2. Які функції первинних документів?
3. Які обов'язкові реквізити первинних документів?
4. Пояснити сутність та необхідність проведення інвентаризації.
5. Визначати порядок проведення інвентаризації грошових коштів.
6. Назвати відповідальних осіб за організацію та проведення інвентаризації.

5.2. Завдання для самостійної роботи

Завдання 5.2.1. Охарактеризувати бухгалтерські документи за схемою, наведеною в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Характеристика бухгалтерських документів

№ з/п	Назва документа	Ознака класифікації			
		за призначення м	за способом оформлення	за способом використання	за місцем складання
А	1	2	3	4	5
1	Акт про приймання матеріалів				
2	Наказ керівника про прийняття на роботу				
3	Вимога на додатковий відпуск матеріалів				
4	Наказ про створення інвентаризаційної комісії				
5	Акт про виконану роботу				
6	Акт списання основних засобів				

№ з/п	Назва документа	Ознака класифікації			
		за призначенням	за способом оформлення	за способом використання	за місцем складання
А	1	2	3	4	5
7	Виписка з банківського рахунка				
8	Чек на отримання грошових коштів				
9	Видатковий касовий ордер				
10	Доручення на отримання товарно-матеріальних цінностей; платіжне доручення				
11	Табель обліку використання робочого часу				

Завдання 5.2.2. Охарактеризувати інвентаризацію за схемою, наведеною в табл. 5.2.

Таблиця 5.2

Характеристика інвентаризації

№ з/п	Вид інвентаризації	Ознака класифікації		
		за обсягом охоплення об'єктів	за способом проведення	за необхідністю проведення
А	1	2	3	4
1	Інвентаризація готівки в касі при звільненні касира			
2	Інвентаризація на складі готової продукції на 31 жовтня поточного року			
3	Інвентаризація розрахунків з податковою службою на 30 червня поточного року з податку на додану вартість			
4	Інвентаризація при порушенні справи про			

№ з/п	Вид інвентаризації	Ознака класифікації		
		за обсягом охоплення об'єктів	за способом проведення	за необхідністю проведення
А	1	2	3	4
	банкрутство підприємства			
5	Інвентаризація на складі виробничих запасів перед відпусткою комірника			
6	Інвентаризація залишків незавершеного виробництва на 31 березня поточного року			
7	Інвентаризація виробничого обладнання після пожежі, спричиненої замиканням електричного струму в цеху			
8	Інвентаризація розрахунків з дебіторами і кредиторамі перед складанням річної фінансової звітності			
9	Інвентаризація залишків балансових рахунків при звільненні головного бухгалтера з підприємства			
10	Інвентаризація при недопоставлених постачальником на склад товарно-матеріальних цінностей			

5.3. Методичні вказівки до вирішення завдань

Завдання, викладене у самостійній роботі, необхідно оформити у вигляді таблиць, які відповідають табл. 5.1 та табл. 5.2 у робочому зошиті для самостійної роботи та здійснити розв'язок. При розв'язку необхідно кожену колонку заповнити відповідно до ознак класифікації на кожне короткою та правильною відповіддю. Для пошуку відповіді необхідно скористатися рекомендованими джерелами до даної теми.

ТЕМА 6. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Цілі вивчення теми:

- з'ясувати форми організації бухгалтерського обліку;
- вивчити побудову та суть облікової політики.

План вивчення теми:

керівництво бухгалтерським обліком на рівні держави, міністерства та відомств, підприємства; методичне і нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку; організація і ведення бухгалтерського обліку; структура апарату бухгалтерії, права та обов'язки головного бухгалтера; облікова політика на підприємстві; національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, їх зміст та роль у побудові обліку; міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та їх використання.

Рекомендовані джерела:

- основні - 5, 6, 16, 114;*
додаткові - 7, 14, 24, 25, 29, 33, 35, 37, 64, 94, 103, 106, 129.

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Питання для обговорення

1. Якими можуть бути форми організації бухгалтерського обліку?
2. Які питання організації бухгалтерського обліку варто висвітлити у наказі підприємства про облікову політику?
3. Який документ регулює питання облікової політики та з яких розділів він може складатися?
4. Обґрунтуйте необхідність обізнаності бухгалтера з нормативними документами.
5. Які обов'язки, функції та завдання визначаються для головного бухгалтера?
6. У чому полягає суть облікової політики підприємства?

6.2. Завдання для самостійної роботи

Завдання 6.2.1. Складіть посадову інструкцію щодо виконання обов'язків бухгалтера. Вибір варіанта виконання роботи відображено у табл. 6.3.

Варіант виконання роботи

№ з/п	Порядковий номер студента у журналі відвідування	Вид посадової інструкції
А	1	2
1	1, 5, 9, 13, 17, 21, 25	Інструкція щодо виконання обов'язків бухгалтера з обліку запасів
2	2, 6, 10, 14, 18, 22, 26	Інструкція щодо виконання обов'язків бухгалтера з обліку коштів і розрахунків
3	3, 7, 11, 15, 19, 23, 27	Інструкція щодо виконання обов'язків касира
4	4, 8, 12, 16, 20, 24, 28	Інструкція щодо виконання обов'язків головного бухгалтера

Завдання 6.2.2. Розробіть на прикладі умовного підприємства проект наказу керівника про облікову політику на фінансовий рік. Вибір варіанта виконання роботи відображено у табл. 6.4.

Варіант виконання роботи

№ з/п	Порядковий номер студента у журналі відвідування	Облікова політика для
А	1	2
1	1, 5, 9, 13, 17, 21, 25	великого промислового підприємства
2	2, 6, 10, 14, 18, 22, 26	підприємства гуртової торгівлі
3	3, 7, 11, 15, 19, 23, 27	підприємства роздрібною торгівлі
4	4, 8, 12, 16, 20, 24, 28	малого підприємства

6.3. Методичні вказівки до вирішення завдань

Завдання, викладене у самостійній роботі, необхідно оформити у робочому зошиті для самостійної роботи. При виконанні самостійної роботи можна використовувати матеріали діючих підприємств. Для пошуку відповіді необхідно скористатися рекомендованими джерелами до даної теми.

ТЕМА 7. РЕГІСТРИ ТА ФОРМИ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Цілі вивчення теми:

- вміти заповнювати основні реєстри бухгалтерського обліку;
- розуміти методи виправлення помилок в облікових реєстрах коректурним способом, способом сторно та способом додаткових записів.

План вивчення теми:

класифікаційні ознаки та види облікових реєстрів; особливості здійснення записів в облікових реєстрах; форми бухгалтерського обліку, їх суть; види помилок в облікових реєстрах; способи виправлення помилок в облікових реєстрах.

Рекомендовані джерела:

основні - 5, 16, 49, 114;

додаткові - 6, 7, 12, 14, 36, 37, 44, 55, 60, 61, 62, 63, 101, 105.

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

7.1. Питання для обговорення

1. Які класифікаційні ознаки та види облікових реєстрів?
2. Які типові види помилок в облікових реєстрах?
3. Які способи виправлення помилок в облікових реєстрах?
4. Особливості зберігання та вилучення (у тому числі контролюючими органами) облікових реєстрів та документів.
5. Які відмінності, переваги та недоліки форм ведення бухгалтерського обліку?

7.2. Завдання для самостійної роботи

Завдання 7.2.1. Заповніть такі облікові документи та реєстри:

- 1) наказ (розпорядження) про прийняття на роботу (Додаток 10);
- 2) особову картку працівника (Додаток 11);
- 3) наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (Додаток 12).

Завдання 7.2.2. За господарськими операціями умовного підприємства скласти повну шахову Оборотно-сальдову відомість (Додаток 13). Для спрощення виконання завдання враховувати, що залишки за рахунками на початок місяця відсутні.

Таблиця 7.1

Господарські операції

№ з/п	Зміст операції	Дебет рахунк а	Кредит рахунк а	Сума, грн.
А	1	2	3	4
1	Зареєстрований статутний капітал	46	40	50000
2	Засновниками внесено кошти на поточний рахунок підприємства в рахунок погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу	31	46	50000
3	Отримано від постачальників виробничі запаси	20	63	25000
4	Відпущені зі складу у виробництво виробничі запаси для виготовлення продукції	23	20	20000
5	Перераховано з поточного рахунка підприємства постачальникам кошти у рахунок погашення заборгованості	63	31	15000
6	Нарахована заробітна плата робітникам	23	66	5000
7	Утримано єдиний соціальний внесок із заробітної плати робітників	66	65	180
8	Утримано податок з доходів фізичних осіб із заробітної плати робітників	66	64	723
9	Нараховано на заробітну плату робітників єдиний соціальний внесок	23	65	1850
10	Оприбутковано із виробництва готову продукцію на складі за виробничою собівартістю	26	23	26850
11	Визнано дохід від реалізації готової продукції покупцям	36	70	55000
12	Списано з балансу собівартість реалізованої готової продукції	90	26	26850
13	Отримано кошти на поточний рахунок від покупців	31	36	45000

№ з/п	Зміст операції	Дебет рахунк а	Кредит рахунк а	Сума, грн.
А	1	2	3	4
14	Перераховано з поточного рахунка єдиний соціальний внесок до Пенсійного фонду	65	31	2030
15	Перераховано з поточного рахунка податок з доходів фізичних осіб	64	31	723
16	Отримано в касу кошти з поточного рахунку	30	31	6000
17	Виплачена із каси заробітна плата робітникам	66	30	4097
18	Списано на фінансові результати дохід від реалізації	70	79	55000
19	Списано на фінансові результати собівартість реалізованої продукції	79	90	26850

7.3. Методичні вказівки до вирішення завдань

Підсумкові записи з відомостей переносяться до Оборотно-сальдової відомості, яка використовується для узагальнення даних регістрів бухгалтерського обліку за кожним рахунком бухгалтерського обліку.

Оборотно-сальдова відомість складається щомісяця і використовується для записів даних за дебетом і кредитом кожного рахунка окремо. Оборотно-сальдова відомість заповнюється перенесенням кредитових оборотів із регістрів бухгалтерського обліку в дебет відповідних рахунків.

Дебетові обороти Оборотно-сальдової відомості за кожним рахунком бухгалтерського обліку повинні дорівнювати дебетовому обороту за відповідним рахунком бухгалтерського обліку в регістрі (відомості) бухгалтерського обліку. Сума дебетових оборотів визначається як підсумок колонок 4-18 та записується у колонці 19 кожного рядка.

Оборот за кредитом визначається як підсумок (рядок "Всього") за кожною колонкою. Вказані підсумки переносяться за відповідним рахунком у колонку 20. Підсумки у рядку "Всього" за колонками 19 та 20 повинні бути рівними.

Для визначення сальдо на кінець місяця за Оборотно-сальдовою відомістю необхідно використовувати формули для визначення сальдо по активних чи пасивних рахунках з відповідним відображенням результату в колонці 21 чи 22. Після визначення сальдо по всіх рахунках підраховується підсумок по колонці 21 та окремо 22. Визначені суми записуються у рядку "Всього". Підсумок за колонкою 21 має дорівнювати підсумку колонки 22.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Бабин І. М. Система первинної облікової інформації як складник менеджменту підприємств з надання послуг [Текст] / І. М. Бабин // Вісник Львівської комерційної академії / [ред. кол. Г. І. Башнянин, В. В. Апопій, О. Д. Вовчак]. – Львів : ЛКА, 2008. – Вип. 30. – 214 с. – (Серія економічна).
2. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів) [Текст] : навч. посіб. / В. В. Бабіч, С. В. Сагова. – К. : КНЕУ, 2006. – 282 с.
3. Бачинський В. І. Нематеріальні активи підприємств в системі обліку фінансової звітності [Текст] / В. І. Бачинський, М. В. Плекан // Збірник наукових праць. [відп. ред. д.е.н., проф. Герасимчук З. В.]. Луцький національний технічний університет. – Вип. 7 (25). – Ч. 1. – Луцьк : [б.в.], 2010. – 552 с. – (Економічні науки. Серія "Облік і фінанси").
4. Бухгалтерський (фінансовий) облік [Текст] : навч. посіб. / [Р. М. Косміна, Ю. Д. Чацкіс та ін. ; за ред. Ю.Д. Чацкіс] – К. : Вища школа, 2008. – 255 с.
5. Бухгалтерський облік (загальна теорія) [Текст] : навч. посіб. / В. І. Бачинський, П. О. Куцик, Л. Г. Медвідь, Т. В. Попітєч. – Львів : Магнолія 2006, 2010. – 478 с.
6. Бухгалтерський облік (теорія) [Текст] : навч. посіб. / М. Г. Михайлов, А. І. Глушаченко, В. П. Гончар, Г. А. Болмат ; [за ред. М. Г. Михайлова]. – К. : ЦУЛ, 2007. – 248 с.
7. Бухгалтерський облік на заготівельних і переробних підприємствах споживчої кооперації [Текст] : навч. посіб. / Озеран В.О., Волошин А.М., Москалюк О.В. [та ін.] ; за ред. В. О. Озеран. – К.: НМЦ "Укоопосвіта", 2004. – 160 с.
8. Бухгалтерський облік на підприємствах роздрібної торгівлі та громадського харчування споживчої кооперації [Текст] : навч. посіб. / Озеран В.О., Волошин А.М., Москалюк О.В. [та ін.] ; за ред. В.О. Озеран. – К.: НМЦ "Укоопосвіта", 2004. – 188 с.
9. Бухгалтерський облік на ринках споживчої кооперації [Текст] : навч. посіб. / [Озеран В. О., Куцик П. О., Макарук Ф. Ф. та ін. ; за ред. П. О. Куцика, В. О. Озерана, А. М. Волошина] – Львів : Видавництво ЛКА, 2010. – 306 с.
10. Бухгалтерський облік та оподаткування (+CD) [Текст] : навч. посіб. / [Хом'як Р. Л., Лемішовський В. І., Корягін М. В. та ін. ; за ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського] – [3-те вид., доп. і перероблене]. – Львів : Бухгалтерський центр "Ажур", 2010. – 1220 с.

11. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації [Текст] : навч. посіб. / [Озеран В. О., Куцик П. О., Волошин А. М., Макарук Ф. Ф. та ін. ; за ред. В. О. Озеран] – Львів : Видавництво ЛКА, 2008. – 660 с.
12. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку (Економіка. Фінанси. Право) [Текст] : підручник / Н. М. Грабова – К. : А.С.К., 2005. – 266 с.
13. Коваль Л. І. Проблемні питання обліку товарних розрахунків із підрозділами, відкритими резидентами за межами митної території України [Текст] / Л. І. Коваль, П. О. Куцик, Т. О. Герасименко // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. – Львів : НЛТУ України, 2009. Вип. 19.1 – 308 с.
14. Конспект лекцій з бухгалтерського обліку [Текст] / [власник тексту Ф. Ф. Макарук]. – [б.м.] : [б.в.], [2010?]. – 200 с.
15. Курс фінансового обліку [Текст] : навч. посіб. / [П. М. Герасим, Г. П. Журавель та ін.]. – К. : Знання, 2007. – 565 с.
16. Куцик П. О. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві [Текст] : навч. посіб. / П. О. Куцик, Л. І. Коваль, Ф. Ф. Макарук. – Львів : Магнолія 2006, 2010. – 375 с.

Законодавчо-нормативні документи

45. Господарський кодекс України : Верховна Рада України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
46. Інструкція зі статистики заробітної плати : наказ Держкомстату України від 13.01.2004 р. № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0114-04>.
47. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків : наказ МФУ від 11.08.1994 р. № 69 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94>.
48. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04>.

49. Інструкція про застосування книжково-журнальної форми бухгалтерського обліку в організаціях і підприємствах споживчої кооперації [Текст] : постанова Правління Укоопспілки від 19.12.2001 р. № 304 / [А. М. Волошин, В. О. Озеран та ін.]. – К. : ДІА, 2002. – 214 с.

50. Інструкція про застосування Плану рахунків фінансового обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ МФУ від 30.11.1999 р. № 291 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>.

51. Інструкція про касові операції в банках України : постанова Правління Національного банку України від 14.08.2003 р. № 337 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0768-03&p=1309241573705948>.

52. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1172-03>.

53. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : постанова правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 р. № 21-5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0994-10>.

54. Інструкція про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання цінностей : наказ МФУ від 16.05.1996 р. № 99. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0293-96>.

55. Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання : наказ Державного казначейства України від 27.07.2000 р. № 68 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0570-00>.

56. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08>.

57. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7.12.1984 р. № 8073-X (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10&p=1307955181533713>.

58. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : наказ МФУ від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.2290.0>.

59. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ МФУ від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.1226.0>.

60. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах : наказ Міністерства аграрної політики України від 02.07.2001 р. № 189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.294.0>.

61. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : наказ МФУ від 29 грудня 2000 р. № 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2000_12_29/an/15/MF_00062.ht.

62. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : наказ МФУ від 25.06.2003 р. № 422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041.

63. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств : наказ Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009 р. № 390 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0390555-09>.

Разом		Разом	

Додаток 2

Баланс
на _____ 20__ р.
Форма N 1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточна дебіторська заборгованість	1155		
Гроші їх еквіваленти	1165		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та	1595		

забезпечення			
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці*	1630		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом IV	1695		
Баланс	1900		

Додаток 3

БАЛАНС

на _____ 20__ р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційної нерухомості	1015		
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		

Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
виробничі запаси	1101		
незавершене виробництво	1102		
готова продукція	1103		
товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрашування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165		
готівка	1166		
рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
IV. Необоротні активи та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Продовження додатку 3

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	-	-
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-

інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	-	-
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	-	-

Керівник

Додаток 4

Зміни статей балансу під впливом господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Типи зміни				Стаття балансу	Код статті балансу	Сума операції
		I	II	III	IV			
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							

Додаток 5

Рахунок № _____

(назва рахунка)

Дебет				Кредит			
№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума

Рахунок № _____

(назва рахунка)

Дебет				Кредит			
№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума

Рахунок № _____

_____ (назва рахунка)

Дебет				Кредит			
№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума

Рахунок № _____

_____ (назва рахунка)

Дебет				Кредит			
№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Сума

Додаток 6

Рахунок № _____

(назва рахунка)

аналітичний

рахунок

_____ (назва аналітичного рахунка)

_____ (одиниця

виміру)

Дебет					Кредит				
№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума

Рахунок № _____

(назва рахунка)

аналітичний

рахунок

_____ (назва аналітичного рахунка)

_____ (одиниця

виміру)

Дебет					Кредит				
№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума

Рахунок № _____

(назва рахунка)

аналітичний

рахунок

_____ (назва аналітичного рахунка)

_____ (одиниця
виміру)

Дебет					Кредит				
№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума

Рахунок № _____

(назва рахунка)

аналітичний

рахунок

_____ (назва аналітичного рахунка)

_____ (одиниця
виміру)

Дебет					Кредит				
№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума	№ з/п	Дата	Зміст запису	Кількість	Сума

Бухгалтерський облік [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр за спеціальністю D1 Облік і оподаткування денної форми навчання/уклад. Л.В.Матюк. – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2026. – 58 с.

Комп'ютерний набір і верстка : Л.В. Матюк
Редактор: Л.В. Матюк